

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Francišanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za peti-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne peti-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
dvakrat . . . 14
trikrat . . . 12
za nadaljna izvršenja od peti-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 23. februarja 1917.

Poklonitveno odposlanstvo vojvodine Kranjske pri cesarju Karlu in cesarici Citi.

Dne 31. januarja 1917 se je poklonilo na cesarskem dvoru na Dunaju odposlanstvo vojvodine Kranjske Njegovemu Veličanstvu cesarju Karlu in cesarici Citi, da obnovi in znova zagotovi staro zvestobo do habsburškega prestola. Deputacija je bila sprejeta v veliki dvorani tajnih svetnikov. V sprejemni dvorani se je uvrstilo odposlanstvo v dvojnem polkrogu v sredi deželni odbor in knezoški ljubljanski. Člani deputacije so bili: knezoški ljubljanski dr. Anton B. Jeglič, deželni glavar dr. Ivan Šusteršič z deželnimi odborniki baronom Apfaltrernom (v uniformi), dr. E. Lampetom, dr. Karlom Trillerjem, dr. V. Peganom, dr. Iv. Zajcem (v uniformi), nato so se vrstili v krogu poslanci knez Windischgrätz (v uniformi) župan ljubljanski dr. Ivan Tavčar ter poslanci kanonik dekan Lavrenčič, grof Barbo (v uniformi), ravnatelj Karel Dermastia, Galle, Loj, Mihelčič, dr. Ravnihar, župnik Piber, Vehovec, Zorc, Zabret, predsednik kranjske trgovske in obrtne zbornice Knez, načelniki cestnih okrajev Belec, Doltar, Erjavce, Hafner, Mejač, Tršar, predsednik društva za tujski promet dr. Krisper, predsednik obrtnopospeševalnega urada Kreger.

Višji dvorjan je potrkal s palico ob tla, velika vrata so se odprla in v dvorano je stopil v maršalski uniformi cesar Karel in ob njegovi strani ljudomila cesarica Cita v preprosti črni obleki. Z navdušenim, krepkim, trikratnim »Živio!« je pozdravilo odposlanstvo Njuju Veličanstvi. Cesar in cesarica sta pozdravljala z roko z veseljem smehljajem na obrazu.

Nato je spregovoril deželni glavar dr. Ivan Šusteršič ter tolmačil čuvstva prebivalstva vojvodine Kranjske s temi lepi besedami:

Vaše Veličanstvo!

Presvetil naš cesar in gospod!

V svetovnozgodovinskem času je božja volja poklicala Vaše Veličanstvo na najčastljivejši prestol Evrope in velikanske so naloge, ki jih je previdnost božja pridržala Vašemu Veličanstvu. Zaupanja polni gledajo narodi cesarstva na Vaše Veličanstvo in milo prosijo Vsemogočnega, da bi Vašemu Veličanstvu veliko delo uspelo in bila usojena dolga, srečna vlada.

Prešinjeno teh vzvišenih čuvstev se bliža avtonomno zastopstvo kranjske vojvodine stopnjicam Najvišjega prestola, da se v najgloblji prespoštljivosti pokloni imenom dežele Vašemu Veličanstvu, naši vzvišeni prejasni cesarici, in iz dna duše cele dežele obljubujejo zvestobo in vdanost do smrti.

V tem slovesnem trenutku se spominja dežela z iskreno hvaležnostjo posebnega odlikovanja, ki ga je Vaše Veličanstvo že v prvih dneh Velevoje Slavne vlade najmilostneje naklonilo kranjskemu pešpolku. Dežela je prešinjena od veličine te cesarske milosti in jo občuti kot največjo čast in kot novo dragoceno vez za najprisrčnejše združenje dežele z ljubljeno Najvišjo cesarsko hišo.

Vaše Veličanstvo! Velepomenljivi, iz najplemenitejših nagibov izišli korak, ki ga je vptilo Vaše Veličanstvo v namenu, da se svetlu povrnejo blaginje miru, je navdal deželo z iskreno radostjo in najglobljo hvaležnostjo. Ne zmanjka se za sovražne spletke, vidi dežela v tem koraku mnogo obetajočee znamenje bližajočee se srečne bodočnosti.

Vaše Veličanstvo! Skozi več kot šest stoletij s prejasno vladarsko hišo zvezana, ni kranjska dežela nikdar omahovala v svojih dolžnostih napram cesarju in državi. V viharjih vseh časov so zamogli prejasni predniki Vašega Veličanstva zapuati v kranjsko zvestobo in na njo zidati. In to zvestobo, izkazano v veselih in žalostnih dneh, preizkušeno v viharjih in bojih, utrjeno v iskrenem strahu božjem — zvestobo, ki je tako trdna in nepremakljiva, kakor nebotične prirodne trdnjave, ki obdajajo deželo, to zvestobo prosi kranjska vojvodina najmilostneje

sprejeti kot z veseljem poklonjeno vezilo dežele k slavnemu nastopu vladanja.

Vaše Veličanstvo! Z moško — odkrito značajnostjo ljubi Kranjec svojega presvetlega vladarja in veliko skupno domovino. V polnem soglasju s tem neiztrebljivo globoko vkoreninjenim podedovanim mišljenjem, ljubi Kranjec iskreno svojo domačo grudo in se trdno drži svojih posebnosti, svoje svete vere, svojega draga materinega jezika ter ustanovnih pravic in svoboščin dežele.

Proseč v najgloblji prespoštljivosti za to od Vašega Veličanstva mogočno zaščito ter cesarsko velenaklonjenost in milost za blagostanje dežele, izprošamo ponižno najobilnejši blagoslov na posvečeno glavo Vašega Veličanstva in na Najvišje — Vašo prejasno hišo.

Bog ohrani, Bog čuvaj, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!

Ko je deželni glavar končal svoj govor, so zagrmeli po dvorani zopet navdušeni »Živio!« klici.

Njegovo Veličanstvo cesar Karel je odgovoril:

Zahvaljujem se Vam za Vašo izjavo lojalnosti. Prebivalstvo dežele Kranjske je dalo v več stoletni pripadnosti dedni hiši opetovano slavne dokaze dinastične zvestobe in vdanosti. Požrtvovalnost obeh v deželi stanujočih narodnosti v sedanjem težkem boju in z junaštvom zvezana zvestoba kranjskega vojaka mi daje trdno jamstvo, da bo ostala Moja ljubljena vojvodina Kranjska, ki si je lahko svesta Moje očetovske naklonjenosti in skrbi, vedno trdna in zanesljiva opora Mojega prestola in Moje države. Bog naj ohrani krasno deželo Kranjsko! (Ta stavek je izgovorilo Nj. Veličanstvo v slovenskem jeziku.) Posredujte svoji domovini Moj cesarski pozdrav.

Ko je izgovoril slovenske besede: »Naj Bog ohrani krasno deželo Kranjsko!« se je polastila odposlanstva globoka ginenost.

Nato je predstavil deželni glavar Veličanstvoma vse člane deputacije. Cesar je šel od člana do člana, nagovoril vsakega in mu podal roko. Nekatere je ogovorila tudi cesarica in jim podala roko. Ob slovesu so zadoneli še enkrat po dvorani »Živio!«-klici.

Sprejem odposlanstva kranjske vojvodine na dunajskem cesarskem dvoru ostane gotovo vsem, ki so bili navzoči, v

trajnem spominu. Prebivalstvo pa je hvaležno za milost, s katero je bila sprejeta deputacija.

Bog ohrani in blagoslovi Njuju Veličanstvi!

Nadalje je sprejelo Nj. Veličanstvo cesar Karel dne 29. januarja t. l. v Badnu poklonitveno odposlanstvo istrske deželne upravne komisije in poslanstvo tržaškega mesta, dne 31. januarja pa poleg kranjskega odposlanstva tudi goriško — gradiščansko, koroško in štajersko. Vsi voditelji odposlanstev so izražali v svojih nagovorih neomajno zvestobo, ljubezen in vdanost prebivalstva vseh narodnosti do Nj. Veličanstev presvetlega cesarja in cesarice in do vse prejasne hiše habsburške. V odgovorih se je zahvaljeval cesar za izraze vdanosti in zvestobe. Naglašal je junaštvo vseh naših bojevnikov na vseh frontah in se pohvalno izrazil o vzornem vedenju prebivalstva v zaledju. Posebno je zagotavljal svojo cesarsko očetovsko skrb za one dežele, ki jim je vojna prizadela najobčutnejše rane. Vsem odposlanstvom je naročil prebivalstvu izročiti najmilostneje pozdrave!

Vojna.

PROFESOR MAKŠ SEVER.

Profesor Maks Sever iz Novega mesta, sedaj nadporočnik pri nekem pešpolku, je padel na vzhodni fronti prvi dan, ko je prišel v boj. Umrl je v bolnišnici v Munkaču na Ogrskem. Slovenskemu junaku blag spomin.

SREČKO KAVČIČ.

S soške fronte je došla žalostna vest, da je dne 18. januarja t. l. padel junaške smrti pri Komnu za ljubljeno domovino, zadet od granate verolomnega sovražnika, tovariš Srečko Kavčič, učitelj v Rakitni in c. kr. poročnik v rezervi, odlikovan z bronasto in srebrno svetinjo II. razreda. Pokojni tovariš je bil sin našega tovariša Franja Kavčiča. Rojen je bil leta 1890. pri D. M. v Polju, kjer je služboval

LISTEK

iz umetniškega sveta.

Koncert Glasbene Matice v Ljubljani, dne 25. januarja 1917.

Koncerte dandanes težko pričakujemo, ker vsakogar več ali manj težje skrbi in nadloge vojnega časa. Ko se je po mestu raznesla vest, da počasti slovensko metropolo po mnogih letih virtuoz Ondriček, so ljudje z zanimanjem pričakovali njegovega koncerta in so pridno segali po vstopnicah, tako, da je večeraj unionska dvorana štela ne mnogo manj obiskovalcev kot na koncertu Irme Polakov. Vsakdo je vedel, da se mu nudi umetniški užitek prve vrste. In ni se varal. Umetniško občuteno in virtuozno prednašanje Ondričkove igre je doseglo popoln uspeh.

Najprej je sviral Mendelssohnov koncert v E-molu z bravuro in kolosalno tehniko, potem klasika Bacha »Air« (spev), ki je očarujoč uplival s svojo kantileno na poslušalce. Z mladeniško vervo in neverjetno lahkoto je Ondriček prednašal dalje Poljaka Wieniavskega »Rondo scherzoso«. Energičen, moški potegljaj loka, arpežiji, težke pasaže, oklave, dvojni prijemi (Doppelgriffe), vse je občudovanja vredno in je umetniku prineslo svetovno slavo. Občinstvo je Ondriček kmalu spravil v navdušenje in je moral navreči več točk, med njimi neko gracijozno stvarico. Pokazal se je še posebno kot mojster na G-struni s Chopinovim »Nokturno«. Največ aplavza pa je doživel Ondričkov paradni kos, po njem varirana in za gosli prirejena polka iz Smetanove »Prodane neveste« in »Češka rapsodija«, precej dolga točka, v kateri je umetnik nastopil kot rapsod in goslar svojega naroda, ki ga kot priznani, svetovni umetnik ne zatajuje. Gotovo je bilo to veliko veselje

njegovih sedaj pri nas bivajočih rojakov, ki so se koncerta iz zavednosti udeležili polnoštevilno.

Ondrička je spremljal na klavirju pianist Polgath, sicer spretno. Včasih se je opazila nesigurnost. Prejšnjega spremljevalca Famera je mojstru vzela vojna. Kot solist — kakor je bilo na plakatih in vzporednih naznanjenju — Polgath ni nastopil.

Glasbeni Matici smo za Ondričkov koncert od srca hvaležni. Na njem je marsikdo vsaj za hip pozabil težave te solzne doline in je zasanjal nekam daleč, kjer ni sovraštva ne klanja, kjer kraljujeta ljubezen in mir.

V Ljubljani, 26. januarja 1917.

Zorko Prelovec.

Pristopajte kot člani k „Rdečemu križu“!

Naše ujede.

I. Sove.

Spisal dr. J. Ponebšek. Izdalo Muzejsko društvo za Kranjsko kot ponatis iz »Carniole« 1915/16. Z 10 podobami in 8 prilogami. Za udeležila vodstva pri direktnem naročilu pri društvu in naprej vposlanem znesku 2:50 K, s pošto 2:80 K ali v komisijski založbi pri L. Schwentnerju v Ljubljani za 3:50 K, s pošto K 3:80.

Med vojno smo dobili obsežno prirodopisno delo, kakršno ni izšlo izza časa Erjavčevih knjig. Muzejsko društvo za Kranjsko je izdalo v ponatisku iz »Carniole« prvi del »Naših ujed«, ki jih je opisal znani naš ornitolog, c. kr. finančni svetnik dr. Janko Ponebšek z izredno vestnostjo in temeljitostjo. Ptice roparice vobče zanimajo občinstvo, zlasti pa lovce, kljub temu